

עד כמה פרקי רביעי בכורות

ל.

עין משפט
נר מצוה

א [טושה יוד סי קט
סעי' ז]:
לה ב מיי פ"ח מהל'
שמעיה ויובל הלכה
טו:
ג [מיי פ"ח מהל' משכב
ומשכב הל' יא]:
ד ר מיי פ"ח מהל' שמעיה
הלכה טז:
ה ה מיי פ"ח מהל' ז' ופ"ב
מהל' מעשר הלכה ז'
וכש"כ דלמאן על אחרי:
ו לה ו מיי פ"ח מהל' שמעיה
ויובל הל' טו ופ"ב
מהלכות מעשר שני הלכה א:
ז [טושה יוד סי קט סעיף
ז]:
ח [טושה יוד פ"ח מהל' שמעיה
הלכה טז]:

תרבא דאטמא במד דכנתא. כן גרים רבינו תס פירוש מר
בחילוף של כנתא כמו זמור דשחוטא דצפרק גיד הנשה
(חולין נד.) וכמו זמור י"ו דפרחלא דבצא קמא (דף קיג.):
מעשרות י"ט דבעו חומה חמיר ליה. מכאן מדקדק רבינו תס
ב"מ פ' שהיכר מעשר אלל שביעית

הרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **זמר** י"ו דנתא. בחזקת
חלב טהור הנקרא כנתא וצבעו אטריי"ל כמו הדגה דכנתא
לדמרינן ששחיתת חולין (דף מח.): **לעולם כרבי שמעון**. ללא קניס
אלא צמדי דדמי לאיסורא ובאיסורא גופיה צמדי דעמיד י"א איסורא

(א) ע"י ערוך מן ערך מכתמה
לדמי דגרבס מכתמה:
(ב) [למאן ע"כ] יומא עתא.
(ג) [ערוכין פ"ב ובי"ט].
(ד) גיטין נ"ד ע"ש. (ה) ויטולין
(ו) [לימא דכנתה דרין ע"י
ר"ש] [מילה ב' ד"ה סמימאה
ואולי צ"ל ר' תמיה].
(ז) [מכות ק"א:] (ח) [למאן
ע"כ: חולין ט"ג:] (ט) [ש"ס ד"ה ר'
ומגלן ז"ק.] (י) [וע"י תוס' לעיל
א': ד"ה הוי מוכי' כמות
כד. ד"ה עליו ומוק' לט:
ד"ה כנתא:] (יא) [ומקלן ז"ק].

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
המסור: (ב) [ש"ס ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
בגון:]

לעני רש"י

אינטיי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במד דכנתא. מחילוף כנתא.
ולי נחלא לשון מותרה הוא
(חולין י"ד.)

שיטה מקובצת

א [במד כנתא קניסיה:
ס לרבא ורבא ליה בר ארא
בר אבהא לרבא:
ג ובאיסורא פ"ח:] א [במד
כנתא:] א חומה חמירא:
עליה: פ המעשר כ"י מאי:
פ פדיון. ס"א דתני האחרון
אחרון נתפס ודפרי עצמו
אסור חמירא עליה: פ זה
וכי כיון: פ נתי דארבנן
חשוד: פ השביעית ועל
המעשרות הוא: י"א חשוד
אחרון: י"ב במד כנתא:
י"ג דעבי בר אסורא:
י"ד חשוד חשוד: פ חשוד
בשניהם חס"ד: פ חתיה ליה
שכר טוב וכו' ודמרינן ליה
בהאי מילתא ש"מ חמירא
להו ל"ה תי"א ליה קללה אם
אכלתי פירות שבתות
כמותך: י"ז מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: י"ח במד
פרולא דבב"ק: י"ט מעשרות
כיון דבעו: כ"ב כ"מ שמוכר
מעשר כ"י דמיידי במוכר
מעשר שני: פא חושש
לשאר ותבלין: פס בסחמא
חשוד: פ קשיות מוקשה
ר"ת: פח הדחש וישן:
פס וי"ל דמשום כות:
פס מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: פ חרין נמי מעשר:

רבינו גרשום

דשמן חייב בתרומה: דהוי
מזבין תרבא במדכנתא. (א)
והיה אחד שהוא טהור
של הדורה דכנתא דכנתא
טהור כמו דכי ואמר לן
רבי דאמר משמיה דרבי
יצחק האורליני ז"ל דהוא
אמר דאקשטא ואיתרא
דקאמר בשחיטת חולין
בהלב של קיבה הוה אבל
הדורה דכנתא כליה טהור:
כמאן כ"י יהודה. דקניס
הכל: אי הכי אפילו מים
וגמלא נמי. ליקניסיה מ"ט
לא קניסיה אלא אמוגוי:
לעולם כרבי שמעון. דאמר
כל שיש בו זיקה והאי
נמי אמוגוי יוקה דאיסורא
גרי. מימשכ: י
החשוד על השביעית.
למכור דאסור למכור
שביעית: כיון דמיתרא ליה
לטהור ולית ליה פדיון
כדאמרי' האחרון נתפס
בשביעית ופרי עצמו אסור:
כיון דחשוד דאדורייחא.
היינו שביעית ומעשר
כ"ש אדרבנן: דטהרות
ואכלי חולין בטהרה אינו
אלא מרבנן: הא. חשוד
על הטהרות חשוד נמי
אשביעית וקשיא למתני'
דתינו יש שהוא חשוד על
טהרות ואינו חשוד לא
על זה ועל זה: כשראינוהו
שונה. דהוא דשביעית
ומעשר בתוך ביתו. ר' ינאי
אמר. לעולם דכאמר מתני'
ומ"ט דברייחא דייקא הא
חשוד חשוד: כגון דהוה
חשוד אתרווייהו. אטהרות
ואשביעית ואמעשר ואתא
לקמי רבנן וקביל אתרווייהו
ושבו אחישר אחרא ומשי"ה
כיון דתתלה היה חשוד
אכולן ועכשיו חוור להיות
חשוד אחרא אמרינן נמי
חשוד אכולן: זו דרבי ר"ע
סתיממאה הא סתמא דמתני'
דתינו חשוד על השביעית
אינו חשוד על המעשרות
ר"ע היא: ובאתריה דר'
יהודה שביעית חמירא.
ומדחשוד על החמור

כגון הרי אלו בחזקת למעשר ולשביעית
צפרק הנזקין (גיטין סא.) וכן אינו חושש
י"א לתכלין שבה לא משום שביעית
ולא משום מעשר צפ"ק לחולין (דף נ.)

ולשון מעשר נמי מוכיח כן להיכא
דאיירי בחששא דלוינו ממון נקיט טבל
או דמאי: **הא** חשוד חשוד. דמשמע
ליה לגופיה לא אלתטריך דפשיטא
דכי נאמן על הטהרות דנאמן על
השביעית כיון דוהג נהג פרושים
שאוכל חולין בטהרה:

מתני' כשראינוהו נוהג בצניעא
בתוך ביתו. שמהר מן
השביעית משמע דעם הארץ י"א סתמא
חשוד אשביעית כמו אטהרות ומימה
דצקסו הניזוקין (גיטין סא.) קאמר מאי
שנא רישא ומאי שנא סניפא דמיקל
באשט עם הארץ ומחמיר על החשודה
על השביעית וקאמר רבא הכא כמאי
עסקינן צעם הארץ דרבי מאיר
וטומאה וטהרה דרבנן ומדקמי גבי
טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי
שביעית קמי החשודה משמע דסתם
עמי הארץ חשודי אטהרות ולאי חשודי
אשביעית ומיחו מתא דשני לגור
ולטמון גבי עם הארץ דחשודי אטומאה
וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית
אין לדקדק כלום דלמא צשאר שני
שזע איירי היאם ולא בשביעית או
בפירות הידועים שאינם של שביעית
דה"כ איירי בפירות הידועים שם
מתוקנים לרצח לית ליה שניויה
דלצי ריב עמי הארץ מעשרין ועוד
קשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש
צ"ב דכחצות (דף נד.) גבי שלי חדש
ושל חצרי ישן דסתם עם הארץ אע"י
דחשודי אדמאי לא חשודי אשביעית
וסותר פירוש רבינו שמואל דמפרש
חדש ישן דקמי משום שביעית וכי
משיי הסם רוב עמי הארץ מעשרין
רוצה לומר דהוא הדין בשביעית וכמה
קושיות י"א דמקשה רבינו תס על פי'
רבינו שמואל כמו שפירש בכחצות
ומפרש י"א חדש ישן להשגיח המקמ
בעלמא קאמר ולא לענין איסור והיתר

תרבא דאטמא (ב) **במד** א דכנתא אקניסיה רבא
לזבוני אפי' אמוגוי אמר ליה רב פפא לרבא פ
כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים
ומלא נמי לעולם ר' שמעון ובאיסורא פ דגופיה
קניסין ליה סתם דרדקי גרו באמוגוי ואזיל
ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמוגוי ומייתו
ליה תרבא דאטמא ומזבין ליה דכנתא:
מתני' החשוד על השביעית אינו חשוד על
המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד
על השביעית החשוד על זה ועל זה חשוד על
הטהרות ויש ישהוא חשוד על הטהרות ואינו
חשוד לא על זה ולא על זה היה הכלל (ב)
החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו: **גמ'** מאי
טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון
דבעי חומה י"א חמיר ליה: החשוד על
המעשר פ: מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון
שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה
פדיון פ חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה פ:
כיון דחשוד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש
חשוד על הטהרות: מאי טעמא נהי י"א אדרבנן
חשוד אדאורייתא לא חשוד ורמינהו נאמן
על הטהרות נאמן על פ שביעית הא חשוד
חשוד א"ר אילעו מתני' כשראינוהו שנוהג
בצניעא בתוך ביתו ר' ינאי כרבי ישמעאל
אמר כגון דהוה חשוד י"א לתרוייהו ואתא אהד
רבנן וקביל אתרוייהו והדר איחשד אחד
מנייהו דאמרינן רבינו דהוה חשוד חשוד נמי
זו דכרי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים
מאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה
שביעית חמירא להו דהוה חשוד קרי ליה
לחכריה (ד) דיירא בר דיירתא א"ל תיתי לי דלא
אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר
רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר'
עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים חשוד
אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור'
לח ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' זעירא ואמרי

היינו אמגוי: גרו באמוגוי. גרורים
ומשוכים אחר אגוזים: ומשכש לני
צמחים. מטעה אותם בצמחים ושוכרין)
לצני העצמים ומציאין לו החלב
שגובין אותו מאזניהן והוא מוכרם
זמר דכנתא: **מתני'** אינו חשוד
על המעשרות. ולוקחין ממנו תבואה
צשאר שני שזע ואין לריכיס לעשר
ודאי אלל דמאי. וטעמא דכלה מתני'
מפרש בגמ': **גמ'** צני חומה. דאינו
יכול ללכול מעשר שני אלל לפניס
מחומת ירושלים דכתיב (דברים יד)
ואכלת לפני ה' אלהיך וגו':
טהרות. דרבנן נינהו שיהא אדם
אוכל חולין בטהרה: **הא חשוד**.
על הטהרות חשוד על השביעית:

המסיפין. דקמי אין חשוד כגון
שראינוהו שנוהג דין מעשרות ושביעית
צניעא צחון צימו ליתא ליתא למעמר
לפניס הוא עושה כיון דצניעא קא
עביד: רבי ינאי אמר. צניעא
דדייקין מינה הא חשוד (ג) י"א כגון
דהוה חשוד אתרוייהו אשביעית
ואטהרות וקביל אתרוייהו שמהר ישן על
שניהם: זו דברי רבי עקיבא. דחשוד
על השביעית אינו חשוד על המעשר:
שביעית חמירא לפו. וכיון דחשוד
אשביעית כ"ש אמעשרות: דהוה
דפוס קרי להכריה. באתריה דרבי
יהודה: דיירא צר דייסא. גר בן
גרות: פסיי לי. שכר טוב ישן שלל
אכלתי פירות שביעית כוותך. יש
מפרשים י"א רבי עקיבא סתימתאה
לדמרינן שנסהדין צאלו הנהנין
(דף פ.) סתם משנה רבי מאיר סתם
צניעא רבי נתן וכולהו אליצא
דרבי עקיבא ולאו מילתא היא
דהא בכמה דוכמין אמרינן רבי
מנחם סתימתאה (ה) אלל רוב משניות איכא
צה"ס סתומות אליצא דר' עקיבא:
חשוד

השתא לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ כ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינוהו נוהג צניעא בתוך צימו ועוד קשיא מהא דתנן ב"מ דמאי (פ"ג מ"ד)
ומיימין לה נמי צהניקין (גיטין סא.) המולך חמין לטמון כותי או לטמון ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י"א משום כותי נקט שביעית אי נמי בודאי חשוד איירי וכן היאם דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'
לולב הגזול (סוה"ט.) דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא לחולין (דף נ.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאר ולתכלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיידי בודאי חשוד ולי"ת
היכי מוכח מינה בחולין דגורו על מערצות דמאי דלמא חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר ראשון כדמוכח בצילהי הנזקין (גיטין סא.) לאצני
וי"ל דלרבא פריך דלא חמיר ליה: י"א **באתריה** דרבי יהודה חמירא להו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ותימה דהא צפ"ק דשבת
(דף פ.) אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוא הדין י"א מעשר שני ובשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
כרס רבעי שמחללין אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבעי דין אחד להם כ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כדאיכא צפרק שני
דקדושין (דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הוה גבי ההוא גברא דאחריימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סה.) היאם דכ"ל מערימין על מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול להקשות צומן הוה
מאי הערמה כ"ל לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה אלל ממלק ליה צפריכא אחרימי ואמה העבריה צומן
הוה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רבעי שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מזומנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו:

(א) היה מוכר חלב של ידך והיה
אומר שהוא טהור צ"ל וכו'
בערך ערוך מכתמה ע"ש.

השתא לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ כ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינוהו נוהג צניעא בתוך צימו ועוד קשיא מהא דתנן ב"מ דמאי (פ"ג מ"ד)
ומיימין לה נמי צהניקין (גיטין סא.) המולך חמין לטמון כותי או לטמון ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י"א משום כותי נקט שביעית אי נמי בודאי חשוד איירי וכן היאם דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'
לולב הגזול (סוה"ט.) דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא לחולין (דף נ.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאר ולתכלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיידי בודאי חשוד ולי"ת
היכי מוכח מינה בחולין דגורו על מערצות דמאי דלמא חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר ראשון כדמוכח בצילהי הנזקין (גיטין סא.) לאצני
וי"ל דלרבא פריך דלא חמיר ליה: י"א **באתריה** דרבי יהודה חמירא להו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ותימה דהא צפ"ק דשבת
(דף פ.) אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוא הדין י"א מעשר שני ובשאלתות דרב אחאי הוא צדיהא על
כרס רבעי שמחללין אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבעי דין אחד להם כ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כדאיכא צפרק שני
דקדושין (דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הוה גבי ההוא גברא דאחריימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סה.) היאם דכ"ל מערימין על מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול להקשות צומן הוה
מאי הערמה כ"ל לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה אלל ממלק ליה צפריכא אחרימי ואמה העבריה צומן
הוה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רבעי שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מזומנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו: